

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Veteraanikuja 1
PL 86
90101 Oulu

Diaarinumero POPELY/1473/2022

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Viite: Lausuntopyyntö 21.9.2022

Asia: Ympäristövaikutusten arviointiohjelma Kenkäkankaan tuulivoimapuisto

Semecon oy (jäljempänä hankkeesta vastaava) on toimittanut yhteysviranomaisena toimivalle Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman, joka koskee Kenkäkankaantuulivoimapuiston rakentamista ja voimajohtoreittiä. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamisesta.

Tuulipuistonosalta Toholammin kunnalla ei ole huomautettavaa. Tarkasteltavan 400 tai 110 kilovoltin (B) voimajohtohankkeen sijoittaminen hankealueelta suoraan länteen aiheuttaa kuntalaisille kohtuutonta haittaa. Johtolinjan alle jäävät metsätalousmaat ovat sen jälkeen hyödyttömiä. Voimalinjan vetäminen lestijokilaakson läpi muuttaisi maisemakuva peruuttamattomasti arvokkaan jokilaakson maisema-alueen. Voimalinjan vetäminen kuntataajaman välittömästä läheisyydestä, tulisi vaikeuttamaan maankäyttöä keskustaajaman laajentuessa.

Toholammin kunnan näkemyksen mukaan laaditussa YVA-ohjelmassa esitetyt lähtötiedot Toholammin kuntaa koskien ovat oikeita ja riittäviä YVA-arvioinnin pohjaksi. Arvioinnin osana kunta haluaa tuoda esille, että esitetyistä B reittivaihtoehdoista aiheuttaa huomattavaa haittaa nykyisen maankäytön ja valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen näkökulmasta. Vaihtoehdon toteuttaminen keskustan tuntumaan heikentää valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvoja alueella, jossa suuri osa Toholammin asukkaista asuu ja asioi. Johtokäytävä jakaa keskustaajaman selkeästi kahteen osaan ja pirstaloi keskeisen, potentiaalisen taajaman laajentumissuunnan (esim. Kerttulan kentän alue). B-reittivaihtoehdon haitalliset vaikutukset ovat kohtuuttoman suuret ja kunta ei tule sitä vaihtoehtoa hyväksymään.

Vaikutukset maanomistajiin:

1. Yleistä

Nyt käynnissä olevassa Kenkäkankaan tuulivoimahankkeen ja voimalinjahankkeen YVA-menettelyssä on kyettävä huomioimaan myös ihmisiin, maanomistajiin ja elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset. YVA on pidettävä isossa roolissa tämän tyyppisessä valtakunnallisesti merkittävissä hankkeissa, ja näitä ihmisiin, maanomistajiin ja elinkeinoihin liittyviä

näkökulmia ei saa väheksyä. Arvioinnin on oltava vuorovaikutteista sekä otettava huomioon myös subjektiivisten kokemusten merkitys.

2. Nykyisen korvauskäytännön ongelmat

Korvausmenettely huomioi vain sen hetkisen maan arvon. Korvaus maksetaan kertakorvauksena. Näin ollen lunastuksen myötä maanomistaja luopuu pysyvästi sekä nykyisistä että tulevista mahdollisuuksistaan hyödyntää omistamaansa maata. Muuttuvassa toimintaympäristössä nykytilanne ei huomioi mahdollisuuksia esim. metsätalouden uusi ansaintakeinoja kuten hiilikompensaatiota.

Lunastukset toteutetaan vastoin maanomistajan tahtoa. Korvauksen perusteena olevat maapohjan taulukkoarvot eivät vastaa todellisia markkina-arvoja. Sen vuoksi korvaus ei vastaa maanomistajien näkemystä oikeudenmukaisesta korvauksesta.

3. Korvauskäytännön kehittäminen

Tavoitteena tulee olla, että korvauksella maanomistaja pystyisi hankkimaan vastaavan pinta-alan verran samanlaista maata. Maanomistajille maksettavat korvaukset tulee perustua todellisiin markkina-arvoihin. Lisäksi korvausten tulee noudattaa täyden arvon korvaamisen periaatetta.

Käyttöoikeuden lunastuksessa tulee antaa jälleenhankintatakuu. Tämä tarkoittaa, että korvauksen määrä riittää uuden maan hankintaan ja kattaa myös siitä aiheutuvat muut kulut. Myös aiheutuvat haitat on korvattava täysimääräisesti.

Jotta lunastukset eivät aiheuttaisi ongelmia ihmisille ja elinkeinoille, tulee lunastuslaki uudistaa mahdollisimman pian. Olisi perusteltua avata myös keskustelu muista korvausmuodoista, kuten esimerkiksi lunastettavan maan korvaaminen yhteismetsäosuuksina.

Muutoin Toholammin kunnalla ei ole huomautettavaa YVA-ohjelmasta.